

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 32 kapitlet strafflagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Enligt förslaget utsträcks straffansvaret för juridiska personer till att omfatta penningtvätt och de övriga grövsta häleribrotten. För dessa brott kan enligt förslaget alltså dömas till samfundsbot.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om straffansvar för juridiska personer, vilken som bäst behandlas av riksdagen.

MOTIVERING

1. Inledning

Den 1 januari 1994 trädde i kraft ett nytt 2 moment i 32 kap. 1 § strafflagen, genom vilket s.k. penningtvätt blev straffbart. Kriminaliseringen baserade sig på Förenta Nationernas konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, på Europarådets konfiskationskonvention samt på Europeiska Gemenskapernas råds direktiv om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar.

Penningtvätt har också behandlats i en arbetsgrupp som 1989 tillsattes av de ledande industriländerna (de s.k. G7-länderna). Benämningen på arbetsgruppen är Financial Action Task Force (FATF). Finland har varit medlem av arbetsgruppen sedan 1991. I en av sina rekommendationer från 1990 föreslog även FATF kriminalisering av penningtvätt. Enligt en annan av FATF:s rekommendationer borde även juridiska personer kunna ställas till straffrättsligt ansvar för penningtvätt, om en dylik ansvarsform finns till. I FATF:s rapport från år 1994 om en inspektion som riktat sig mot Finland ansåg man i ett uttryckligt omnämnande det vara bra, att Finland avser att införa stadganden om att penningtvätt är ett brott för vilket samfundsbot skall kunna utdömas.

Straffansvar för juridiska personer är ett nytt straffrättsligt system som regeringen i en proposition som på våren 1993 avläts till riksdagen (RP 95/1993) föreslog att skall tas i bruk. Om propositionen antas innebär det att förutom människor, dvs. s.k. fysiska personer, även aktiebolag, föreningar, stiftelser, kommuner och andra s.k. juridiska personer kan dömas till straff. Straffet skulle vara en bot, samfundsbot, som döms ut till ett bestämt belopp. Enligt förslaget skall minimibeloppet för samfundsboten vara femtusen mark och maximibeloppet fem miljoner mark.

Penningtvätt ingick inte i kretsen av de brott som enligt regeringens proposition till lagstiftning om straffansvar för juridiska personer skall omfattas av straffansvaret för juridiska personer. Orsaken till detta var att behovet av samfundsbot som påföljd för penningtvätt framkom först i ett så sent skede att regeringens proposition inte längre kunde kompletteras. Penningtvätt är förknippad med samma faktorer som användes som motivering i regeringens tidigare propositioner (94 och 95/1993) för att ta med andra brott i den krets som omfattas av samfundsansvaret. På grund av sin natur hänför sig penningtvätt ofta till olika sammanslutningar. När de summor som bjuds ut är stora kan också den ekonomiska fördelen

för dem som deltar i organiseringen av penningtvätten vara betydande.

2. Nuläge och föreslagna ändringar

Om penningtvättens straffbarhet stadgas i häleribrottsstadgandet i 32 kap. 1 § 2 mom. strafflagen. Enligt momentet döms den som tar emot, omvandlar, överlåter eller överför tillgångar eller annan egendom som han vet att har förvärvats genom brott eller som kommit i stället för dessa tillgångar eller denna egendom, för att dölja eller maskera deras olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet (1 punkten). Enligt 2 punkten döms den som döljer eller maskerar i 1 punkten angiven egendoms rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet öven den eller de rättigheter som är knutna till den, eller hemlighåller sådana uppgifter om dessa omständigheter som han enligt lag är skyldig att lämna. Straffet för häleri är böter eller fängelse i högst ett år sex månader. Penningtvätt kan också bedömas som grovt häleri eller yrkesmässigt häleri enligt 32 kap. 2 och 3 §§. I dessa fall är maximistraffet fyra år och sex år fängelse.

För tillfället kan juridiska personer inte dömas till straff. Enligt den regeringsproposition vilken som bäst behandlas av riksdagen blir det möjligt att döma en juridisk person till samfundsbot. Enligt propositionen kan en juridisk person dömas till samfundsbot endast för sådana brott som är straffbara enligt strafflagen och i fråga om vilka det särskilt stadgas att samfundsbot kan dömas ut.

Det centrala förslaget i propositionen är att samfundsbot föreslås som påföljd för penningtvätt. I propositionen föreslås dessutom att samfundsbot också blir möjlig i fråga om de traditionella häleribrotten. Till samfundsbot kan enligt förslaget därför också dömas en juridisk person i vars verksamhet döljs, anskaffas, omhändertas eller förmedlas egendom som har frånhänts någon annan genom stölds-, förskingrings-, rån-, utpressnings-, bedrägeri-, ocker- eller betalningsmedelsbedrägeribrott eller egendom som har erhållits genom gäldenärsbedrägeri, grovt gäldenärsbedrägeri eller uppsåtligt gäldenärssvek. Till samfundsbot kan också dömas en juridisk person i vars verksamhet det annars tas befattning med sådan egendom. Stadgandena om dessa gärningsätt för

häleribrott ingår i 32 kap. 1 § 1 mom strafflagen.

Motiveringen för att juridiska personers straffansvar även skall omfatta de traditionella häleribrotten är den betydelse dessa brott har som upprätthållare av övrig brottslighet. Yrkesmässig stöldsbrottslighet kan t.ex. inte utövas om det inte finns en relativt fast marknad för den stulna egendomen. Förutom att en dylik fortgående häleribrottslighet skapar förutsättningar för annan brottslighet kan den också, då den anknyter till affärlivet, leda till snedvridningar i konkurrensen mellan företagen. Priset för egendom som erhållits genom brott är i allmänhet så lågt att den även kan säljas vidare till ett billigare pris än normalt och ändå med en vinst som är större än den normala.

Att samfundsboten fogas till påföljderna för de grävsta häleribrotten talar också den senaste utvidgningen av rekvisitet för dessa brott. Från den 1 juni kan även gäldenärsbedrägeri, grovt gäldenärsbedrägeri eller uppsåtligt gäldenärssvek utgöra förbrott för häleribrotten. Den vinning som erhålls särskilt genom grovt gäldenärsbedrägeri, kan vara betydande. Ett häleribrott som riktar sig mot denna vinning kan för sin del göra det betydligt svårare att återbörda medlen till borgenärerna, som de i allmänhet tillhör. I dessa situationer kan man inte döma gäldenären, eller konkursboet som trätt i stället för gäldenären, att betala samfundsboten, utan betalningsskyldig blir den tredje part inom vars verksamhet häleribrottet har begåtts. De orsaker som hindrar att samfundsansvaret utsträcks till själva gäldenärsbrotten förhindrar således inte den lösning som nu föreslås, där ansvaret följer först på ett sådant häleribrott för vilket gäldenärsbrottet har utgjort förbrott.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen har inga nämnvärda ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänstemannauppdrag vid justitieministeriet.

5. Ikraftträdande

personer som föreslås i regeringens proposition 95/1993.

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som lagstiftningen om straffansvar för juridiska

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag**om ändring av 32 kap. strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 32 kap. strafflagen, sådant det lyder i lagar av den 24 augusti 1990, 17 december 1993 och 29 april 1994 (769/90, 1304/93 och 317/94), en ny 8 § som följer:

32 kap.

häleri tillämpas vad som stadgas om straffansvar för juridiska personer.

Om häleribrott

8 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Straffansvar för juridiska personer

På häleri, grovt häleri och yrkesmässigt

Helsingfors den 14 oktober 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Anneli Jäätteenmäki*

